

№ 5.

Warszawa, d. 31 stycznia 1925 r.

№ 5.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak.-Przedmieście 5 m. 4, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 40.
Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

**SZWEDZKIE
ŁOŻYSKA
KULKOWE**

S K F

**Warszawa
Kopernika 13
Telefon 12-14**

339

ULGI W PŁACENIU PODATKU PRZEMYSŁOWEGO OD EKSPORTU.

Ministerstwo skarbu rozesało do wszystkich izb skarbowych okólnik № 83 z datą 6 grudnia 1924 r. L. D.P.O. 7256/III, dotyczący ulg przy uiszczaniu państwowego podatku przemysłowego od transakcji eksportowych wyrobów gotowych przemysłu krajowego. Okólnikiem tym ministerstwo, nawiązując do treści okólników swoich № 38, 51, 60 i 68*), poleca uzupełnić listę wyrobów przemysłowych, do których winny być stosowane ulgi przy wymiarze państwowego podatku przemysłowego, przytoczoną w okólniku nową listą wyrobów. Z listy tej, zawierającej ogółem 46 pozycji, wyjmujemy te, które obchodzą przemysł metalowy. W nawiasach podajemy odpowiednie pozycje taryfy celnej.

Wyroby z surówki, między innymi elektrody magnetytowe (150 p. 1). Odlewy stalowe nieobrobione (150 p. 2). Wyroby żelazne i stalowe obrobione (153 p. 1). Łańcuchy (153 p. 7 i 8). Wyroby z blachy żelaznej niczym niepokryte (154 p. 1). Wyroby z blachy cynowej (154 p. 2). Wyroby z blachy stalowej malowane i t. d. (154 p. 3). Pluskiewki (154 p. 6). Wyroby z drutu (156). Wyroby z ołowiu (164). Maszyny i aparaty (167 p. 1, 3, 4, 5, 7, 24, 27, 28-a i 31). Osie wozowe (173 p. 6-b).

Ulgą podatkowa przy eksporcie wyżej wymienionych wyrobów stosuje się do transakcji dokonanych od dnia 1 grudnia 1924 r.

Przypominamy, że wysokość stawki podatku przemysłowego od obrotów wyżej wymienionemi towarami wynosi 1% od obrotu, zamiast 2,5%, z czego 0,75% przypada na rzecz skarbu państwa, a 0,25% na rzecz związków komunalnych.

MIĘDZYNARODOWE TARGI W POZNANIU.

Od 3 do 10 maja 1925 r. trwać będzie piąty Targ Poznański. Wobec tego, że targi o charakterze

międzynarodowym cieszą się większym zainteresowaniem zagranicy, niż targi krajowe, Urząd Miejski Targu Poznańskiego zmienił dotychczasowy charakter krajowy Targu Poznańskiego na międzynarodowy.

Licząc się ze zwiększonym napływem wystawców, Miejski Urząd Targu wybudował nową halę żelazo-betonową o powierzchni około 800 m² i wprowadził różne zmiany w organizacji Targu celem umożliwienia wystawcom lepszego wykorzystania miejsca, jak również celem ułatwienia publiczności zwiedzania Targu. Urząd Targu rozporządzać będzie dla celów wystawy powierzchnią około 40 000 m² w zamkniętych pomieszczeniach i około 300 000 m² otwartego terenu.

Zarząd Targu Poznańskiego przyjmuje do dnia 28 lutego 1925 r. zgłoszenia wystawców. Ceny stoisk, obliczone za 1 m² zajmowanej powierzchni na czas trwania Targu, wynoszą: w zamkniętych pomieszczeniach — 16 zł. (narożnikowe — 20 zł., zamknięte z 4 stron — 25 zł.), na otwartym terenie — 2,50 zł. Najmniejszy wymiar stoiska wynosi 3 m². Wystawca, który brał udział w poprzednich Targach, otrzymuje 5% rabatu za każdy udział w Targach, a więc wystawca, biorący udział w 3 Targach, otrzymuje 15% rabatu.

Każdy wystawca, zgłaszający się przed zamknięciem listy wystawców, ogłoszony będzie w spisie alfabetycznym w wydawnictwie Targu pod tytułem: „Urządowy Przewodnik i Spis Wystawców Międzynarodowego Targu w Poznaniu 1925 r.“

Jedną z ulg dla wystawców jest bezpłatny przewóz powrotny koleją eksponatów, kosztą zaś przewozu ze stacji kolejowej na stoisko i z powrotem ponosi wystawca.

Szczegółowy regulamin Targu oraz wszelkie informacje, blankiety zgłoszeń i t. d. wysyła na żądanie „Urząd Miejski Targu Poznańskiego“, ulica Głogowska 36/37 w Poznaniu.

*) Patrz „Przem. Met.“ № 43 z d. 25 października 1924 r.

NOWA UMOWA HANDLOWA Z FRANCJĄ.

W zeszycie 2-im tygodnika „Przemysł i Handel“ z r. b. p. S. Fr. Królikowski poddaje analizie umowę handlową, zawartą między Polską a Francją d. 9 grudnia 1924 r. na miejsce umowy handlowej z dnia 6 lutego 1922 r., która obowiązuje obecnie. Nowa umowa handlowa zacznie obowiązywać dopiero po ratyfikacji przez ciała ustawodawcze, co zapewne niebawem nastąpi.

Umowa handlowa z Francją ma dla nas znaczenie zasadnicze z tego względu, że wszystkie nasze traktaty handlowe oparte są na tak zwanej klauzuli największego uprzywilejowania i że przyszłe traktaty według wszelkiego prawdopodobieństwa będą również oparte na tej klauzuli, że więc zniżki celne, przyznane na towary francuskiego pochodzenia, rozciągają się automatycznie na wszystkie inne kraje, które zawarły lub zawrą z nami umowy handlowe na powyższej zasadzie.

W celu zaznajomienia czytelników z korzyściami, jakie oba kraje otrzymują na skutek nowej umowy, p. Królikowski dołączył do swego artykułu starannie opracowane zestawienie porównawcze narazie tylko stawek celnych polskich (a więc dotyczących importu do Polski) wpływających z nowej konwencji, w porównaniu ze stawkami, obowiązującymi obecnie i temi, które obowiązywały przed wprowadzeniem w życie nowej polskiej taryfy celnej z d. 26 czerwca 1924 r., podając również stopy zniżek procentowych podług dawnej i nowej umowy. Z zestawienia tego przytaczamy poniżej, w nieco zmienionym układzie, pozycje, które dotyczą przemysłu metalowego.

Nowa umowa zawiera ogółem około 325 punktów polskiej taryfy celnej t. j. w przybliżeniu około 1/4 taryfy, przyczem w stosunku do umowy z r. 1922 zawiera 63 nowe punkty, a 87 punktów jest skreślonych. Zasada, na której oparta jest nowa specyfikacja, umożliwia import do Polski wybitnych specjalności francuskich, jak wina, natomiast wycofuje lub redukuje takie zniżki, które mogłyby być wykorzystane przede wszystkim przez inne państwa, albo mogłyby szkodzić poważnym gałęziom naszej wytwórczości.

Zasada ta prowadziła do tego, że niejako poświęcano wyrób w kraju pewnych artykułów, będących jednocześnie przedmiotem specjalności francuskiej, a za tę cenę uzyskano całkowite zwolnienie od zniżki ceł na inne artykuły, będące przeważnie głównym przedmiotem naszej produkcji. Przeprowadzenie tej zasady w umowie z Francją było naogół korzystne dla Polski dlatego, że specjalności francuskie nie stanowią w Polsce głównych gałęzi produkcji.

Omawiając stan, jaki się wytworzy w Polsce na skutek nowej umowy w niektórych gałęziach naszego przemysłu, p. Królikowski tak mówi o przemyśle metalowym:

„W zakresie przemysłu metalowego i maszynowego wynikiem nowej umowy będzie powiększenie ochrony celnej prawie wszystkich istniejących w kraju rodzajów produkcji. Zniżki udzielone nie są znaczne. W szczególności położenie przemysłu maszynowego poprawi się znakomicie. Co do przemysłu samochodowego, to zniżki zostały ustosunkowane w ten sposób, aby sprowadzono raczej podwozia i dorabiano karoserje w kraju“.

Zniżki celne polskie na towary francuskie w zakresie przemysłu metalowego podług dawnej i nowej umowy handlowej.

Pozycje taryfy celnej z d. 26.VI. 1924 r.	N A Z W A T O W A R U	Zniżka procentowa		Cłb umowne (rzeczywiste, po potrąc. zniżki) w złotych za 100 kg.	
		%	%		
		dawna	nowa	obecne (pg. dawnej umowy)	przyszłe (pg. nowej umowy)
149 p. 4	Naczynia aluminiowe i ich części:				
	I niepolerowane	—	15	190.—	161.50
	II polerowane	—	15	250.—	212.50
p. 9	Wyroby z miedzi i t. d. połączone i t. d.:				
	a) waga sztuki powyżej 5 kg.	25	—	300.—	400.—
	b) . . . . . 5—2 kg.	25	15	525.—	595.—
	c) . . . . . 2 kg.—200 g.	25	15	675.—	765.—
	d) . . . . . poniżej 200 gr.	25	15	900.—	1.020.—
139 p. 2	Stopy żelazne (ferroaljaże), jako to ferro-aluminium, ferro silicium, ferro-molibden, vanadium, chrom, fosfor i t. p. o zawartości powyżej 30% innych niż żelazo składników; surówka manganowa o zawartości manganu powyżej 15%		50	9.—	4.50
155 p. 1	Drut żelazny i stalowy do aeroplanów i fortepianów, na podstawie pozwolenia min. skarbu	—	30	pg. drutu (ew.-+30%)	pg. drutu (ew.+30%)
p. 2	Drut miedziany i t. d.				
	a) średnicy 10—8 m/m	40	10	24.—	36.—
	b) . . . . . 8—5	40	10	30.—	45.—
	c) . . . . . 5—2	40	10	51.—	76.50
	d) . . . . . 2—0,5	40	10	66.—	99.—
	e) . . . . . 0,5—0,2	40	10	84.—	126.—
	f) poniżej 0,2 m/m	40	10	102.—	153.—
	Uwaga do p. 3. Wszelkie druty cynowane, cynkowe i t. d.	40	drut miedz. j. w.	pg. drutu + 30%	pg. drutu + 30%
158 p. 2	Scyzoryki i noże składane	—	25	400.—	300.—
p. 3	Wyroby nożownicze połączone i t. d.	30	50	1.050.—	750.—
161 p. 2	Narzędzia osobno niewym.	—	10	100.—	90.—
p. 3	stalowe hartowane do obróbki:				
	a) o wadze 150 g. i mniej	—	10	350.—	315.—

Pozycje taryfy celnej z d. 26.VI. 1924 r.	N A Z W A T O W A R U	Zniżka procentowa		Cło umowne (rzeczywiste, po potrąc. zniżki) w złotych za 100 kg.	
		%	%	obecne (pg. dawnej umowy)	przyszłe (pg. nowej umowy)
		dawna	nowa		
	b) o wadze 150 do 500 g.	—	10	260.—	234.—
	c) powyżej 500 g.	—	10	160.—	144.—
162 p. 1	Czcionki i t. d.	30	25	77.—	82.50
p. 2	Stemple i t. d.	30	25	17.50	18.75
p. 3	Linje mosiężne drukarskie	30	25	140.—	150.—
p. 4	Klisze	30	25	175.—	187.50
167 p. 2	Parowozy, tendry	30	—	28.—	40.—
p. 3	Elektrowozy, wagony parowe, spalinowe i t. d., drezyny parowe i t. d., trak- tory i t. d., walce szosowe i t. d.	30	—	38.50	55.—
p. 5	Turbiny wodne, o wadze:				
	a) 1000 kg. i mniej	30	—	43.40	62.—
	b) 1000—2500 kg.	30	—	38.50	55.—
	c) powyżej 2500 kg.	30	—	35.—	50.—
p. 11	Turbiny parowe, o wadze:				
	a) 150 kg. i mniej	30	—	154.—	220.—
	b) 150—400 kg.	30	—	119.—	170.—
	c) 400—1000 kg.	30	—	84.—	120.—
	d) 1000—3000 kg.	30	25	70.—	75.—
	e) powyżej 3000 kg.	30	40	42.—	36.—
p. 6	Mechanizmy przyrządów i maszyn do podnoszenia i opuszczania:				
	a) wagi 100 kg. i mniej	30	—	63.—	90.—
	b) 100—300 kg.	30	—	52.50	75.—
	c) 300—1000 kg.	30	—	45.50	65.—
	d) 1000—5000 kg.	30	—	38.50	55.—
	e) 5000—10.000 kg.	30	—	31.50	45.—
	f) powyżej 10.000 kg.	30	—	28.—	40.—
p. 12	c) Obrabiarki do drzewa osobno niewymienione	—	20	75.—	60.—
p. 14	Maszyny włókiennicze osobno niewymienione	25	40	33.75	27.—
p. 15	Krosna tkackie:				
	a) ręczne	25	—	41.25	55.—
	b) mechaniczne, z wyjątkiem krosien do tkania jedwabiu	25	—	45.—	60.—
p. 16	b) Krosna do tkania jedwabiu	25	40	45.—	36.—
	Włókiennicze przyrządy pomocnicze ze zwijakami cewkowymi i motowidłami (w nowej umowie — z wyjątkiem przeznaczonych do wełny i odpad- ków bawełnianych)	25	25	52.50	52.50
p. 17	Zgrzeblarki i t. d.	25	—	63.75	85.—
p. 18	Prząsnice wózkowe i t. d.	25	—	86.25	115.—
p. 19	Maszyny włókiennicze do wykończania:				
	a) pralnie i t. d.	25	—	48.75	65.—
	b) wirówki i t. d.	25	—	45.—	60.—
p. 20	c) maszyny do strzyżenia i t. d.	25	—	58.50	78.—
p. 31	Prasy kalandrowe i t. d.	25	—	64.50	86.—
	Maszyny elektryczne: prądnicę, silniki i t. d., o wadze:				
	a) 15 kg. i mniej	35	30	351.—	378.—
	b) 15—150 kg.	35	10	234.—	324.—
	c) 150—500 kg.	35	10	175.50	243.—
	d) 500—3.000 kg.	35	10	123.50	171.—
	e) powyżej 3.000 kg.	35	20	65.—	8.—
p. 31	Elektrowentylatory*), elektrowiertarki, szlifierki i t. d. z nieodłączalnym na- pędem elektrycznym; elektromagnesy; części tych maszyn:				
	a) o wadze 15 kg. i mniej	—	30	540.—	378.—
	b) 15—150 kg.	—	30	360.—	252.—
	c) 150—500 kg.	—	30	270.—	189.—
	d) 500—3.000 kg.	—	30	190.—	133.—
	e) powyżej 3.000 kg.	—	30	100.—	70.—
p. 36	Pługi motorowe i t. d.	35	20	36.40	44.80
p. 37	Siewniczki i t. d. (cały punkt)	35	30	40.30	43.40
p. 39	b) noże do sieczkarni	35	—	27.30	42.—
p. 24	Aparaty do rozdzielania automatycznego benzyny dla samochodów	—	60	zależy od materiału	zależy od materiału
169 p. 1	Instrumenty astronomiczne i t. d. (cały punkt, z wyjątkiem manometrów, vacuummetrów i gazomierzy)	—	25	250.—	187.50
p. 1	Gazomierze	—	10	250.—	225.—
p. 3	Instrumenty geodezyjne i t. d. tylko rejestrujące	—	30	350.—	245.—
p. 5	Przyrządy optyczne i t. d.	—	10	2.000.—	1.800.—
p. 6	Szlifowane szkła optyczne i t. d.	—	10	1.200.—	1.080.—
p. 11	Tylko: maszyny do mierzenia i miary precyzyjne	—	30	zależy od wagi	zależy od wagi
p. 14	Lampy łukowe, prożektory i świece do silników spalinowych	—	20	zależy od wagi	zależy od wagi

*) Z wymienionej grupy tylko elektrowentylatory korzystały w starej umowie ze zniżki 35%, podobnie, jak poprzednio wymien. maszyny elektryczne.

Pozycje taryfy celnej z d. 26.VI. 1924 r.	N A Z W A T O W A R U	Zniżka procentowa		Cło umowne (rzeczywiste, po potrąc. zniżki) w złotych za 100 kg.	
		%	%		
		dawna	nowa	obecne (pg. dawnej umowy)	przyszłe (pg. nowej umowy)
169 p. 17	Mierniki elektrotechniczne i t. d. (cały punkt):				
	a) o wadze 5 kg. i mniej	—	10	500.—	450.—
	b) " powyżej 5 kg.	—	10	370.—	333.—
p. 27	Aparaty do radjostacji	—	10	600.—	540.—
p. 10	Przyrządy i aparaty ortopedyczne i t. d.	—	40	85.—	51.—
173 p. 3	a) rowery i bicykle, od sztuki	30	15	14.—	17.—
	b) welocypedy trzykołowe, od sztuki	—	20	60.—	48.—
p. 6	a) części i akcesoria do samochodów	—	20	136.—	108.80
p. 8	Samochody osobowe:				
	a) o wadze szt. 350—700 kg.	40	30	66.—	77.—
	b) " " 700—1100 "	40	50	60.—	50.—
	c) " " 1100—1500 "	40	40	78.—	78.—
	d) " " pow. 1500 "	40	20	120.—	160.—
p. 11	a) podwozia samochodowe:				
	I. o wadze 450 kg. i mniej	—	40	65.—	39.—
	II. " 450—700 kg.	—	60	55.—	22.—
	III. " 700—1100 kg.	—	50	85.—	42.50
	IV. " powyżej 1100 kg.	—	30	145.—	101.50
p. 11	b) karoserje samochodowe:				
	I. osobowe	—	20	400.—	320.—
p. 12	Cyklonетки	40	40	54.—	54.—
p. 13	Motocykle i t. d.	40	40	48.—	48.—
	U w a g a. Samochody osobowe zaopatrzone w karoserję karetkową i t. d.	40	20—50	cło na sa- mochody (p. 8)+35%	cło na sa- mochody (p. 8)+35%

PODATEK OD UPOSAŻEŃ.

Minister skarbu zarządzeniem z dnia 19 stycznia 1925 r. N. DPO. 165/II. zarządził, aby pobór państwowego podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę na całym obszarze Rzeczypospolitej był w miesiącu lutym 1925 r. dokonywany w dotychczasowym trybie według poniższej skali:

Wysokość wypłaconego wynagrodzenia
obliczona w stosunku rocznym
w złotych

L. p.	ponad	do	Stopa procentowa podatku
1.	3 212	4 282	2
2.	4 282	5 353	2,1
3.	5 353	6 959	2,2
4.	6 959	8 565	2,2
5.	8 565	10 171	2,3
6.	10 171	11 777	2,5
7.	11 777	13 383	2,9
8.	13 383	15 167	3,3
9.	15 167	16 952	3,8
10.	16 952	18 736	4,2
11.	18 736	20 521	5
12.	20 521	22 305	5,8
13.	22 305	23 197	6,7
14.	23 197	24 536	7,5
15.	24 536	25 874	9,2
16.	25 874	27 658	10
17.	27 658	29 443	10,4
18.	29 443	31 233	12,9
19.	31 233	33 458	14,2
20.	33 458	35 688	14,7
21.	35 688	37 919	15,3
22.	37 919	40 150	15,8
23.	40 150	42 380	16,5
24.	42 380	44 611	17,1
25.	44 611	46 841	17,8
26.	46 841	49 072	18,4
27.	49 072	51 302	19
28.	51 302	53 533	19,6
29.	53 533	80 300	20,2
30.	80 300	107 066	20,9
31.	107 066	133 833	21,6
32.	133 833	160 600	22,3

33.	160 600	200 750	23
34.	200 750	321 200	24,5
35.	321 200	401 500	25,5
36.	401 500	535 333	27
37.	535 333		28,5

Na obszarze Województwa: Wielkopolskiego, Pomorskiego i Górnośląskiej części Województwa Śląskiego należy na rzecz gmin miejskich i powiatowych Związków komunalnych potrącać równocześnie z podatkiem państwowym, dodatek w wysokości 3% wypłaconego wynagrodzenia, poczynając jednak od 4 stopnia powyższej skali.

Potrącone kwoty należy w terminie do dni 7 po dokonaniu potrącenia wpłacić do właściwej Kasy Skarbowej.

Skala powyższa ma zastosowanie do uposażeń wypłaconych w lutym 1925 r. jak również wypłaconych w styczniu 1925 roku, ale należnych za luty 1925 r.

LWOWSKI ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ OD WYPADKÓW.

Warszawskie biuro Lwowskiego Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków mieści się w domu przy Alei Jeruzolimskiej № 4 m. 6. Telefon biura ma № 69-30.

DOKTORZY HONOROWI ELEKTROTECHNIKI.

W № 3 „P. M.” podaliśmy opis uroczystości wręczenia dyplomów doktorskich *h. c.* trzem uczonym polskim. Dziś podajemy w krótkości ich życiorysy.

Dr. Karol Franciszek Pollak. Dr. Pollak urodzony w roku 1859, ukończył szkoły średnie we Lwowie. Już w roku 1882 ogłasza szereg wynalazków, na które otrzymuje patenty. W roku 1885 studjuje elektrotechnikę w Charlottenburgu. Przewodzi fabrykę przyrządów elektrycznych w Berlinie (G. Wehr). W roku 1886 jest dyrektorem przedsiębiorstwa eksploatującego tramwaje elektryczne jego pomysłu w Paryżu. Stąd datują się prace w dziedzinie akumulatorów, uwieńczone w roku 1889 medalem srebrnym i w roku 1900 medalem złotym na wystawach światowych w Paryżu. Prócz tego otrzymuje dyplom honorowy w roku 1894 we Lwowie i medal srebrny tamże na wystawie Towarzystwa Politechnicznego w roku 1902. Wynalazki d-ra Pollaka w dziedzinie akumulatorów eksploatują fabryki: niemieckie (Frankfurter Accumulatorenwerke et Co), Austriackie, szwajcarskie i francuskie (Nancy).

Dr. Pollak pracował także w innych dziedzinach elektrotechniki, osiągając znakomite rezultaty i uzyskując ogółem 98

patentów na swe wynalazki. Od r. 1899 dr. Pollak przebywał stale we Francji, skąd po wojnie światowej powrócił do Polski, aby objąć stanowisko dyrektora w „Polskiem Towarzystwie Akumulatorowem” w Białej.

Prof. dr. Ignacy Mościcki. Urodzony w roku 1867 w ziemi Płockiej, szkołę średnią ukończył w Warszawie. Od roku 1887 do 1891 studiował chemię techniczną w Rydze, skąd zmuszony był wyjechać do Londynu z powodów politycznych.

W Londynie przez lat 5 pracuje zarobkowo, w chwilach wolnych studiując w Technical College, Finsbury i w Patent Library. W roku 1897 w Szwajcarii zostaje asystentem prof. Kowalskiego we Fryburgu. Pierwsze prace naukowe dr. Mościckiego nad technicznymi sposobami wiązania azotu z powietrza zostają wykorzystane przez spółkę udziałową „Société de l'acide nitrique” której kierownictwo techniczne obejmuje dr. Mościcki, pracując jednocześnie w instytucie fizycznym uniwersytetu fryburskiego. Od tego czasu dr. Mościcki oddaje się głównie pracom nad elektrochemią. Pracuje również nad utlenianiem azotu z powietrza (fabryka w Chippis w Szwajcarii), a także nad techniczną metodą syntezy cjanowodoru (fabryka w Neuhausen w Szwajcarii). W roku 1912 obejmuje katedrę elektrochemii i chemii fizycznej we Lwowie i rozpoczyna pracę nad tworzeniem wielkiego przemysłu chemicznego. Od roku 1917 rozpoczyna budowę fabryki azotanu amonowego w Borach w Polsce, którą mimo wielkich przeszkód uruchamia w roku 1921. W tymże czasie obejmuje kierownictwo fabryki związków azotowych w Chorzowie na Śląsku, opuszczonej przez Niemców.

W roku 1922 dr. Mościcki otrzymał tytuł honorowego doktora politechniki lwowskiej, a w roku 1924 odznaczony został wielką gwiazdą „Odrodzenia Polski”.

Dr. Aleksander Rothert. Dr. Rothert, urodzony w roku 1870 w Pilicy, ukończył szkołę realną w Rydze, zaś studia wyższe w roku 1893 na wydziale mechanicznym Politechniki Ryskiej. Od najmłodszych lat pracuje w dziedzinie elektryczności w laboratorium domowym, praktykę mechaniczną odbywa w fabryce „Wł. Gostyńskiego” w Warszawie. Z Rygi wyjeżdża do Darmsztadtu na studia elektrotechniczne, gdzie pracuje pod kierunkiem prof. E. Kitlera. Po ukończeniu Politechniki Darmsztadzkiej pracuje kolejno w fabrykach „W. Lahmayer i Co” we Frankfurcie nad Menem (maszyny o napięciu do 10000 volt), „Fabius Henrion” w Nancy, wreszcie w fabryce „C-ie Internationale d'Electricité” w Leodjum. W fabrykach tych dr. Rothert projektuje pierwsze maszyny na prąd zmienny trójfazowy. W roku 1899 wraca do oddziału fabryk „W. Lahmayer et Co” w Moskwie, skąd kryzys przemysłowy powoduje jego wyjazd do Szkocji do The British Electric Plant & Co” w Alloa.

Zarówno w pracy fabrycznej jak naukowej poświęca się dr. Rothert prawie wyłącznie maszynom elektrycznym, opracowuje nową teorię oddziaływania twornika, polegającą na liczbie amperozwojów, buduje wykres prądnicy prądu zmiennego, na którym wzoruje się Heyland. Teoria ta po walce uzyskała prawa obywatelstwa. Po krótkim pobycie w Ameryce Północnej, dr. Rothert wraca do kraju i w r. 1918 obejmuje katedrę maszyn elektrycz-

nych i budowy elektrowni na politechnice we Lwowie. Po zajęciu Lwowa przez Rosjan w roku 1915 dr. Rothert obejmuje stanowisko dyrektora fabryki „Siemens i Schuckert” w Petersburgu. W roku 1916 aresztowany przebywa rok w więzieniu, gdzie nabawia się choroby płucnej. Po wyjściu z więzienia jest doradcą „AEG” w Charkowie. W roku 1918 powraca do Lwowa, bierze udział w oswobodzaniu miasta i otrzymuje odznakę „Obrony Lwowa” Pracuje następnie w „Polskiem Towarzystwie Przedsiębiorstw Elektrycznych” i bierze udział w pracach „Polskiego Biura Kongresowego”.

Jeszcze przed rokiem 1908 zaczyna dr. Rothert pracować nad organizacją pracy, która jest jego drugą specjalnością,—wprowadza teorię „zachęty” do pracy. Ostatnio stosował swą wiedzę organizacyjną przy organizacji fabryki „L. Zieleniewski” w Krakowie i Ostrowiu. Szereg swych wynalazków opatentował, między innymi nowy typ maszyny prądu stałego.

SKĄD HUTY GÓRNOŚLĄSKIE SPROWADZAJĄ RUDE ŻELAZNĄ?

Na to pytanie daje odpowiedź ciekawa tablica liczbowa, którą wyjmujemy z artykułu inż. W. K. w № 1 tygodnika „Przemysł i Handel” z r. b.

Zużycie rud w wielkich piecach województwa śląskiego wynosiło w tonnach:

	w r. 1922 %	w r. 1923 %
polskich (łącznie z górnośl.)	121 582 20,8	82 306 15,1
niemieckich	229 278 39,2	173 276 31,9
szwedzkich	204 033	227 425
hiszpańskich	21 245	2 489
rosyjskich	641	48 006
jugosłowiańskich	153	9 080
greckich	437	909
z innych państw	7 267	—
Razem	584 636 100%	543 491 100%

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 30 stycznia 1925 r. w złotych (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi”).

a) za 1 tonę franco wagon stacja załadowania:

Surowka odlewnicza „Chlewiska” na węglu	Zł.gr.
drzewnym	170.—
Surowka odlewnicza „Stąporków” № I	155.—
Witkowska № I (oclona)	161.—
Złom żeliwny (fragment lany)	125.—

Tow. Akc. J. JOHN w Łodzi

WYRABIA JAKO SPECJALNOŚĆ:

Transmisje i części transmisyjne; **Koła** zębate; **Naprężacze** pasów i t. p. Konstrukcja lekka i solidna; wykonanie wzorowe; minimalne zużycie siły i smarów. Dostawa normalnych części z zapasu.

Tokarki szybkoobrotowe, konstrukcji nowoczesnej wykonane najdokładniej, o wysokości kół 150, 230 i 300 mm i długości toku do 3 metrów. Łby rewolwerowe, lunety, uchwyty samocentrujące. **Imadła** równoległe o szerokości szczęk 100 mm.

Wiertarki słupowe 32 i 40 mm.

Kalandry wszelkiego rodzaju dla przemysłu włókienniczego i papierniczego jak: rolkowe, frycyjne, wodne, matowe, **finiszowe** prasy nieckowe (Muldenpressen). Wykonanie pierwszorzędne, w niczem nieustępujące najdroższemu zagranicznemu kalandrom. Około 200 kalandrów w ruchu. **Reparacja** walców, obtaczanie, szlifowanie i objanie bawełną, jutą lub papierem.

Śruby z nakrętkami wszelkiego rodzaju.

Kotły żeliwne oryg. Strebel'a do ogrzewań centralnych.

Ruszt ekonomiczne podług własnego systemu i **odlewy** według nadesłanych modeli lub rysunków.

Własne biura sprzedaży:

WARSZAWA	LWÓW	KRAKÓW	POZNAŃ	KATOWICE	LUBLIN	GDAŃSK
Jerozolimska 51	Zybkiewicza 39	Basztowa 24	Wały Z. Augusta 2	Batorego 4	Krak.-Przedm. 58	Schüsselidamm 62

Żelazo handlowe krajowe	222.—	b) za 100 kg. loco skład Warszawa:	
Bednarka gorąco walcowana	256.—	Pokost chemicznie czysty gwarantowany	205.—
Bednarka zimno walcowana	445.—	Olej wrzecionowy 3 — 4,20°	27,91
Walcówka (drut okrągły od 5 ¹ / ₂ do 13 mm., kwadratowy od 5 ¹ / ₄ do 8 mm.).	274.—	" 5 — 6,20°	28,43
Blacha (cena zasadnicza)	282.—	" maszynowy II 2 — 3,50°	29,53
Koks karwiński	45,90	" " III 3 — 3,5/50°	31,58
Koks górnośląski twardy	33.—	" " IV 4 — 4,5/50°	33,68
" " miękki	33.—	" " V 5 — 5,5/50°	37,36
Węgiel kowalski myty cieszyński	37,35	" " VI 6 — 6,5/50°	40,51
" " górnośląski gruby	29.—	" " VII 7 — 7,5/50°	43,66
Węgiel dąbrowski gruby	24.—		
Cegła ogniotrwała normalna (za sztukę gr. 15) kopulakowa	56.— 65.—	<i>Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 28. I. 25 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.</i>	
Glina ogniotrwała mielona	25.—	Aluminium	3070
Zaprawa szamotowa	35.—	Antymon	1706
Grafit podwójnie szlamowany (bez cła)	141.—	Cyna standard	6422
Kamień wapienny	5,50	Cynk hutniczy	931
		Miedź elektrolityczna	1719
		Miedź standard	1608
		Ołów miękki	1160
		Nikiel	4042
		Rtęć	9794
		Srebro za 1 kg.	108

Tendencja spokojna

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Dyrektor Zarządzający inż. S. J. Okoński.
REDAKTOR inż. Maurycy Chorzewski.

- Aparaty cukrownicze:**
Spółka Akcyjna Budowy Kotłów Parowych i Maszyn. „W. Fitzner i K. Gamper“ w Sosnowcu.
- Armatura na parę i wodę:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Beczki żelazne:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Bryczki:**
Szydłowiecka Fabryka Bryczek Bracia Węgrzeczy, Fabryka w Szydłowcu Biuro w Warszawie Wspólna 4 m. 3 tel. 192-40.
- Dźwigniki—Łańcuchy:**
Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12. tel.: 29-64 i 220-00.
* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Siła“, Chłodna 5, tel. 47-78.
- Garnki i przewody rurowe:**
Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Garbarskie maszyny:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Gwoździarki i ciągariki:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Imadła ślusarskie kute:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Kalandry:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
- Konstrukcje żelazne:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski Sp. Akc. w Lublinie.
* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Konstrukcje żelazne, schody, cieplarnie:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Kotły parowe:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
- Karoserje:**
Koła samochodowe ciężarowe Szydłowiecka Fabryka Bryczek Bracia Węgrzeczy, Fabryka w Szydłowcu Biuro w Warszawie Wspólna 4 m. 3 tel. 192-40.
- Kuto lane odlewy:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.
- Kuźnie polowe:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Liny stalowe—Drut stalowy:**
Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.
- Lokomobile przemysłowe:**
Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.
- Łańcuchy „Galla“:**
Transmisyjne, ciężarowe i rolkowe wszelkich wymiarów. Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.
- Maszyny rolnicze:**
Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.
- Maszyny ceglarskie:**
B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Odlewy żelazne:**
Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Odlewnie żelaza:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Odlewnie żelaza i metali:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
- Okna żelazne:**
Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
- Okna żelazne i drewniane z własnym okuciem fabrycznym:**
Jan Broda, Toruń.
- Okucia budowlane i meblowe:**
Jan Broda, Toruń.
- Piece żelazne syst. powolnego spalania:**
Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Prasy ekscentryczne, frykcyjne i balansowe:**
B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.
- Prasy, tłoczkarki cierne: mimosrodowe i balansowe:**
B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
- Pędnie:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
* B-cia Steinberg i S-ka, w Warszawie Wronia 80.
* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.
* Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Pompy:**
Brandel, Witoszyński i S-ka, Grochowska 37.
- Rusztza do palenisk ruchomych i stałych:**
St. Weigt i S-ka, Łódź, Senatorska 22, tel. 2-87.
- Sikawki i narzędzia ogniowe:**
Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych i Sikawek. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.
- Suwnice (krany) mostowe, przesuwne, dźwigi pionowe-elektryczne, transmisyjne, ręczne:**
Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.
* Bracia Jenike, inż. Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.
* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Siła“, Chłodna 5, tel. 47-78.
- Śruby, nakrętki, nity:**
Bartelmuss i Suchy. Bielsko (Śląsk).
- Śruby:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
- Suwnice:**
Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Taczki żelazne 75 i 100 litr. pojemności:**
Jan Broda, Toruń.
- Tokarki:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
- Turbiny wodne syst. Francis'a o wysokim współczynniku pożytecznego działania.**
L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.
- Urządzenie do motorów na gaz ssany (generatory):**
Eberhard, Wolskii i S-ka, Szara 12.
- Wagony wąskotorowe osobowe i towarowe:**
S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.
* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
- Walce młyńskie utwardzone:**
St. Weigt i S-ka, Łódź, Senatorska 22, tel. 2-87.
- Walce żeliwne utwardzone:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
- Wiertarnie kolumnowe szybkie:**
Najnowszego typu. L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.
- Wiertarki:**
Tow. Akc. J. John w Łodzi.